

Statisztika a magyar gyermekvédelemről.

(Saját tudósítónktól.) Csütörtök reggeli számban közzétett Ruffy Pál miniszteri tanácsának gyermekvédelméről s ezzel szemben megnyilvánuló közleményünkről adott nyilatkozatait s időszerűnek tartjuk ma ezzel kapcsolatban a világ legtökéletesebb gyermekvédelmi rendszerét, a központilag szervezett állami magyar gyermekmenhelyeket ismertetni.

Magyarországon összesen tizenhét állam gyermekmenhely van, melyek összesen mintegy ölvannagyezer gyermek fentartásáról és neveltetéséről gondoskodnak. Legnagyobb ilyen intézmény a budapesti, mely után mindjárt a szegedi következik, melynek körzetébe összesen 4420 gyermek tartozik. A szegedi menhely körzete huszonnégy községre terjed, melyek közt Mindszentre 222, Csongrádra 189 gyermek van kiadva, akiknek neveltetését állandóan lelkiismeretesen ellenőrzik.

A menhelyek kötelékébe tartozó gyermekek között vannak csecsemők, elemi és középiskolai tanulók és inasfiúk. Az ellenőrzést kiterjesztették azokra a gyermekekre is, akiknek tartásáért az állam már nem fizet, vagyis akiket a nevelő család úgy megszeretett, hogy a saját költségére tovább tartja s családtagként neveli.

Menházainknak hármass jellege van: Első sorban kórházi, amennyiben kórházi ápolást igénylő gyermekeket s anyákat orvosi kezelésben, gyógyszerben s ellátásban részesítik.

Második jellegzetessége, hogy az egészséges gyermekek átmeneti állomásul szolgál és harmadsorban: a kötelékébe tartozó összes gyermekek nevelő s az életre irányító hivatala.

A gyermekekre való felügyelet olyan gondossággal történik, hogy a gyermekeket minden héten megméri s ha valamelyik súlybeli gyarapodása csökken, mindjárt kutatják annak okát és minden bizonnyal segítenek is rajta.

A csecsemők az emberiség virágai s a statisztikai kimutatások szerint az ország csecsemőinek halálozási aránya átlagban 21 százalék, vagyis minden száz csecsemő közül huszonegy meghal. Ez óriási veszteség, mely legjobban mutatja a gyermekmenhelyek magas színvonalát, melyekben a halálozási arányszám csak 13 százalék. Vagyis az állam gyermekei közül sokkal

kevesebben halnak meg, mint a családi gondozásban levők közül s nagyon kíváncsi lennének, ha az arányszám általánosságban is kiterjedne. Ez azonban csak úgy lenne elérhető, ha a szegény emberek is oly gondos ápolásban tudnák részesíteni a kicsinyeiket, mint a menházak.

Rokon intézmény, de nem azonos a társadalmi uton létesített gyermekvédő liga. A liga úgy tekintendő, mint a menhelyek elővédje. Sürgős szükség esetén készen segélyt ad, gyermekek ideiglenes ellátásáról gondoskodik s gondoskodik olyan gyermekek fentartásáról és védelméről, melyekre az állami menhelyek szervezete nem terjeszkedik ki. Így például a külföldi honosságú gyermekek fentartása és gondozása a ligára hárul.

A ligának van három tanonciskolája és szigorú nevelésre berendezett internátusai és pedig: Ecsere, Kőbányán, Szegeden az „Árpád-otthon”, Nagyszőlősen, Rákospalotán, Szalancán, Sopronban és Kolozsváron.

Látható, hogy menhelyeinken olyan intenzív a nevelés és olyan kitűnőek az egészségügyi viszonyok, hogy méltán tartja a külföld a mi menhelyeinket a világ legtökéletesebb intézményeinek. Ékes bizonyítékul szolgáljanak a következő számok, melyek a magyarországi menházak teljes statisztikai képét szolgáltatja.

A magyarországi menházak statisztikája.

Menház helye	Álladék a múlt hó utolsó napján	Felvételek a hó folyamán	Megszűnt a menházak kötelékéből tartozni	Gyarapodás	Állomány 1911 június 30-án
A: a 1	2173	27	89	—62	2111
Budapest	8521	248	277	—29	8492
Debrecen	3270	78	58	—20	3292
Gyula	2440	38	69	—31	2413
Kassa	3042	69	51	+18	3060
Kecskemét	3844	54	101	—47	3847
Kolozsvár	2031	38	46	—8	2023
Marosvásárhely	1389	72	22	+50	1439
Munkács	2175	33	55	—22	2133
Nagyvárad	2544	—	—	—	2544
Pécs	2600	33	42	+9	2591
Rimaszombat	2132	61	42	+19	2151
Szabadka	2777	35	32	+3	2780
Szeged	4345	86	80	+6	4351
Szombathely	4397	103	63	+40	4438
Temesvár	2849	46	75	+29	2820
Veszprém	3829	64	83	—19	3810
Összegezés	53358	1085	1155	—70	53288

ku népe jó hazafi s a magyar ügynek mindig igazi harcosa.

A valláskülönbség már sokat változtatott a dolgon. Az óhitű népnek nem voltak óhitű földesurai. A templomban már csak a papjával találkozott. Sőt idegen volt egymásra nézve a pap és a földesur is. Kétféle befolyás érvényesült itt a népnél, amely csak a közös veszéllyel szemben egyezett meg. A pogány török egyaránt pusztított urat és parasztot, ez ellen tehát együtt védekeztek. De amint ez a csapás elmúlt, a nép a földesurban nemcsak gazdát, hanem az idegent is kezdte meggyűlölni.

Igy keletkezett nálunk a nemzeiségi kérdés.

De baj csak akkor származott belőle, mikor a törvény a föld nagy részét a jobbágy tulajdonává tette. A hon atyái akkor a nagy alkotásnak csak a fényét látták, árnyékát nem vették észre. Vagy ha gondoltak is rá, nem volt módjukban többé ellene védekezni. Irtózatos fölfordulás következett a föld föl-szabadulása után, amely megbénította a magyarság cselekvőképességét. Azóta az árnyék folyton nő — a jobbágyak után lassanként a földesuraké is nemzeiségi kézre került. Már pedig nem hiába mondják, hogy akié a föld, azé az ország.

A magyar nemesség hivatását a magyar kultúrának kellene betölteni. Hatalmas kul-

turát ugyan nem teremthet más a nemzeti-ségi területen, mint a nagyipar. Ez pótolhatná csak igazán a magyar föld régi erejét. De nagyon jó szolgálatot tehetnek a magyarság ügyének mindenütt a fürdők is.

A fürdővendégben a nép most is az urat látja. Ha nem is a hajdani gazdát, de azt a kiváltságos lényt, aki őt módban és tudásban messze tulszárnyalja. Ez mindenestre hatással van érzelmeire. Miné több jelenik meg előtte ezek közül, annál inkább következtet a magyarság hatalmára, annál kevésbé hiszi el, hogy itt most már az ő uralma következik. Személyes érintkezésbe is kerül a vendéggel és tapasztalja, hogy annak a nyelvnek, amit az iskolában tanul, lehet valami hasznát venni.

És milyen központokat tud a fürdővendég teremteni! Kassát kivéve, nincs az egész Felvidéken akkora város, mint amekkora egy híres forrás vagy havasi táj mellett keletkezhet. Hány ezer magyar család tudna a fürdővendégek után megélni és micsoda erős várai lehetnének a nagy fürdők a magyarságnak nemzeiségi területeken.

Sokat irtak, sokat beszéltek már erről nálunk, de nem annyit, hogy lett volna fogantatja. Máig sem vagyunk még tudatában annak, hogy mit jelent egy ország kultúrájában a világfürdő.

Gyermekevédelmünk méltóan van képviselve a jelenlegi dresdén vilákiállításán, ahol a maga nemében páratlan és általános érdeklődést keltő legtanulságosabb csoportja a kiállításnak.

Pótnépszámlálás Szegeden.

— Visszaküldött számlálólapok. —

(Saját tudósítónktól.) Százhuszezerrel több szegedi polgárt számoltak össze 1910. december 31-ről január elsejére virradó éjjel. Nagy apparátussal folyt a népszámlálás nehéz munkája, a népszámlálási biztosok he-tekig és a városházán Zombory Antal nyugalmazott városi tanácsos vezetésével a népszámlálási iroda éjjel-nappal dolgozott a számlapok sorrendszerű összeállításán.

A népszámláló lapokat aztán hatalmas csomagokban küldötte föl a városi tanács Budapestre, a központi statisztikai hivatalhoz, ahol lázas munkával fogtak hozzá az adatok összeállításához. Ezekre az adatokra a választói jogról szóló törvényjavaslat elkészítésénél van nagy szükség és Héderváry Károly gróf miniszterelnök csak a napokban jelentette ki, hogy a statisztikai hivatal a népszámlálás pontos adatait legközelebb már nyilvánosságra is hozza.

A napokban azután mintegy hétszáz számlálólap érkezett vissza a statisztikai hivataltól Szegedre. Azzal a megjegyzéssel küldötték vissza a lapokat, hogy azok hibásak és hiányosak és fölkérte a statisztikai hivatal a tanácsot, hogy a lapok sürgős kijavítása ügyében intézkedjék.

Zombory Antal vezetésével a népszámlálási iroda személyzete csütörtökön délután fogott hozzá a városháza közgyűlési termében a munkához. Most részint beidézik azokat, akiknek hibás, vagy hiányos a számlálólapjuk, részben pedig fölkeresik azokat a lakásokban és úgy igazítják ki a lapokat.

Még több dolgot okoz az, hogy megküldötték valamennyi olyan szegedi lakosnak a számlálólapját is, akik a népszámlálás alkalmával távol voltak a várostól. A hatóságnak meg kell győződnie arról, hogy ezeknek a számlálólapoknak az adatai helyesek-e, s amennyiben pedig azok is hiányosak és a legtöbbje hiányos, akkor ki kell igazítani azokat. A legtöbb számlálólapot újból kell kitölteni.

Azok, akiknek hiányos a számlálólapjuk, a következő idézést kapták a polgármestertől:

A folyó évi január hóban megejtett népszámlálás alkalmával tisztelt Cimed számlálólapja hiányosan állítatván ki; — ezennel fölhívatik, miszerint az általános „Utasítás” 32. szakasza értelmében számláló lapjának pótlása végett folyó évi július hó napján d. órakor a városi székhely közgyűlési termében különbeni következmények terhe alatt jelentkeznek.

Szeged, 1911. év július hó.

Lázár György dr. polgármester.

Valóságos pótnépszámlálás lesz tehát, azt azonban meg kell állapítani, hogy az az eredmény Szegedre (nézve egyáltalában nem kedvezőtlen, mert még a normálisnál is jobb állapotokat, amiket százhuszonháromezer számlálólap közül csak hétszáz, tehát nem egészen fél százalék hiányos.

Apponyi lakoma. Budapestről telefonálják Csütörtökön este tartották meg a függetlenségi pártiak Margitszigeti lakomájukat, Apponyi Albert tiszteletére. Kossuth Ferenc üdvözlő táviratát olvasták föl előbb, majd Jusch Gyula beszélt. Kijelentette, hogy ezek után a kormánynak nem marad más tennivalója, minthogy vagy lemond, vagy új választást rendel el. Beszélt még Désy Zoltán, Károlyi József Barabás Béla, Szemere György, majd Apponyi Albert, ki inkább a katonai kérdésekről beszélt. Apponyi beszéde után hosszabb taps következett, majd több beszéd.